

A központosított újraelosztás további leírása helyett álljon itt e fogalom Liska szótárából vett megfelelője: fosztogatásból osztogatás. Liska tevékenysége természetesen nem merül ki az "elméletalkotásban" az előadások tartásában, kísérletei az új jogszabályok megalkotóira is hatottak - ha azok elképzeléseitől nagyon is eltérnek.

"Bár a rugalmas kisvállalkozások is elvileg állampolgári jogon jönnek létre, ezenkívül többnyire olyan tőke is kell hozzájuk, ami ma nem jár az állampolgári joggal együtt. Hitellehetőségeiket és megrendeléseiket sem állampolgári jogon, hanem az örökölt vagy már megszerzett magán-vagyonnál is sokszor többetérő, de ugyan csak magán-kiváltság jellegű összeköttetésekkel szerézhetik meg a hagyományos szektortól... Tehát korlátszem várható e formáktól, ... hogy mindenki számára kiegyenlitsük a versenyfeltételeket." /Vitairat 1981./

Hogy Liska hogyan szeretné ezt megtenni? E cikk már így is túl hosszúra nyult, akinek feltámadt az érdeklődése, utána nézhet a Valóság 1981/12-es számában. Befejezésül a Liskát bírálók közül szeretném idézni Kornai Jánost, aki miután leírja, hogy nagyon fontosnak tartja a koncepció szellemi erjesztő hatását, hozzáfűzi: "a Liska-féle koncepció egyetlen homogén játékszabályt írna elő a gazdaság minden területe számára... Valójában minden modern társadalom újra és újra létrehoz egymásmellett többféle szektort, amelyek különbözőnek egymástól tulajdon, az irányítás - és velük együtt: a viselkedés szempontjából. A jelenlegi magyar helyzet egyik biztató vonása, hogy ebből a szempontból sokrétűbbé vált."

- tti -

GONDOLATOK A DEMOKRÁCIÁRÓL

Napjainkban a társadalom gazdasági megújulására törekvő, pezsgő gazdasági viták mögött, kissé a háttérbe szorulva, de úgy tűnik egyre gyakrabban hallunk és olvasunk olyan eszme- és véleményfenszerekről, amelyek a mai társadalom valós szükségletei felé közelítve tárgyalják az értelmiség, a haladás és a demokrácia helyét és szerepét mindennapjaink valóságában. Az egyetlen jelenlévő polgársága gondolkodhatott ily módon együtt Szabó Miklóssal az MTA Történettudományi Intézetének tudományos munkatársával a közelmúltban a József Attila Kollégium társalkodójában. Beszélgetéshez a kiindulást mindenekelőtt Szabó Miklósnak az 1981/12. Világosságban megjelent "A többség hatalma és a kisebbség joga" c. írása szolgáltatta.

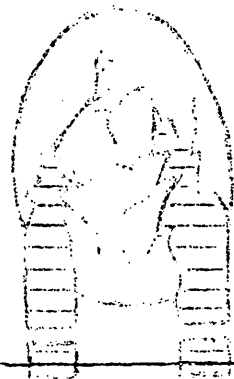
A rendkívül pontosan és mértéktartóan fogalmazó előadó röviden összefoglalta írásának gondolatmenetét, majd beszélgetés, vita következett a szépszáma - főleg egyetemista - érdeklődővel. Mi a demokrácia? - nem véletlenül vetődött fel vita-indítóként ez a kérdés. Szabó Miklós lényeges elválasztást tesz a meghatározás során: A demokrácia képviseleti rendszer, amely "azonban nem a képviseltek érdekeinek, hanem a képviseltek akaratainak képviseletét jelenti". Ezzel nem csupán a megbízás nozzanatát hangsúlyozza a demokratikus képviseleti felfogás, hanem azt is, hogy a képviselőnek folyamatosan a választó utasításai szerint kell eljárnia, akik ezeket az utasításokat megváltoztathatják és a képviselőt visszahívhatják. Kérdések sora mutatta, hogy nagy visszhangot keltett a jelenlevőkben az érdekérvényesítésen túlmenő akaratervényesítés központi állítása, és az a következtetés, hogy "semmiképpen nem demokrácia az a helyzet, ha a társadalom tagjainak, egyes csoportjainak érdekeit mások ismerik fel helyettük, s őket be nem vonva, nélkülük vagy éppen ellenükre érvényesítik".

Szabó Miklóst elsősorban a politizálás rangja és érdembelisége foglalkoztatja. Az elemzés során ezért ír kritikusan a jelenlegi nyugati közfelfogásnak arról a sajátosságáról, amely főleg a nem politikai marginális érdekek érvényesülését te-

intí demokrácia lényegének és fokmérőjének, sokszor azoknak is csupán az artikulációját, és nem az "ütőképes politikai érvényesítését." A kisebb közösségek, autonómiák léte gazdagítja, társítja a demokratikus képviselők különböző társadalmi szinteken való kibontakozásának kereteit, azonban a demokráciában az érdemi politizálás fő színtereinek mégsem ezeket tartja. Ezért fordul a figyelme afelé, hogy milyen méretű és súlyú társadalmi csoportok esetén válhat az érdekvérvényesítés tényleges politikai akarattá.

Az egész estét betöltő együttgondolkodás egyik zárógondolata - miként a tanulmányban is - a marxista hagyománykincséből vett idézettel, Rosa Luxemburg szavaival fogalmazódott meg, amely szerint "A demokrácia a másként gondolkodók szabadságát jelenti." Am ha evidensnek vesszük azt, hogy egy társadalomban tulajdonképpen mindenki másként gondolkodó, hisz nincs két abszolút egyforma szemlélettel és ugyanazon mércével gondolkodó ember a világon, legfeljebb mindezek kimelése létezik, akkor a "másként" elhagyásával voltaképp azt is mondhatnánk, hogy a demokrácia egyszerűen a gondolkodó - a gondolatok - szabadságát jelenti.

Az előadó véleménye szerint a mai magyar társadalom kellően érett és felkészült arra, hogy fokozottabban teret engedjen az egyre sürgetőbb igénnyel jelentkező gondolkodás és ujrágondolás tisztázás, értékelés/kisérleteinek - létjogosultságuk belátásával is bizonyítva egyben önmaga demokratikus voltát.

KORRIGENDA

Legutóbbi számunkban /1982. 1./, a Felsőoktatási Ifjúsági Parlamentről szóló beszámoló helyes megértését - technikai okok miatt - több hiba illetve kihagyás nehezítette.

/2. old./ A minisztériumi beszámoló így jellemzi az Ifjúsági Törvény végrehajtásához kiadott utasítás helyzetét: "Tudjuk, hogy a fiatalok - hallgatók, oktatók és dolgozók - érdekeinek érvényesülését segítő jogszabványok csak lehetőséget jelentenek; tényleges megvalósulások a helyi erőviszonyoktól és feltételektől - legalábbis jelenleg - nagyon nagymértékben függ.".

/7. old./ A parlament hibáiról, hangulatáról írva - természetesen - a szerző nem azt tartja sikeresnek, hogy a parlament "nem fulladt bele a demokrácia kérdésének tárgyalásába", hanem: "Azt sem hallgathatjuk el, hogy mi hallgatók sem vizsgáztunk ösztörsre demokráciából. Talán nem túl nagy részrehajlás az, ha indokként politikai, közéleti gyakorlatlanságunkat említjük. A parlamentre a legtöbb érdeklődő úgy figyelt, mint az 'ösztöndij-parlamentre'. Éppen ezért a parlament sikerének tudható be, hogy nem fulladt bele ennek a kérdésnek a tárgyalásába."

/7-8. old./ A cikk utolsó bekezdése sajnós a legtöbb példányban olvashatatlan volt. /Korcsog András bevezetőjéről van szó!/: "Elvileg elfogadhatónak tartotta a KISZ-n kívüli érdekképviselést, de úgy, hogy a KISZ irányítása marad. A 'KISZ-nek joga, lehetősége és képessége van erre'...'Politikamentes érdekképviselést nem létezik' - mondta, hozzátéve: '...éppen ezért a törekvések egy része KISZ-ellenes'.

Mostanában ifjúságpolitikai fórumokon az érdekképviselétről stb. egyre gyakrabban halljuk: Igen, ez szép, ... de van-e garancia? De mi a garancia? Korcsog András így fogalmazott: 'A garancia a parlament által hozandó intézkedések végrehajtására a világpiacon kihívás: ma már egyik legfontosabb feltétele a továbblépésnek a minőségi szakember.'

A hibák miatt olvasóinktól és a szerzőtől elnézést kérünk.

- szerk. -